

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
TAIS
El. p. svajune.gaidamaviciene@socmin.lt

2022-09- Nr. 4R-
I 2022-09-06 pranešimą

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO NR. 22-9538(3)

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija) iš Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) gavo pranešimą apie teikiamą suderinimui Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo narės Rimantės Šalaševičiūtės 2022 m. balandžio 12 d. pasiūlymo dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-285(2) ir Lietuvos Respublikos Seimo narių Rimantės Šalaševičiūtės ir Lino Kukuraičio 2022 m. balandžio 21 d. pasiūlymo dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-285(3)“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektu siūloma pritarti Lietuvos Respublikos Seimo narių Rimantės Šalaševičiūtės ir Lino Kukuraičio 2022 m. balandžio 21 d. pasiūlymo dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-285(3) (toliau – Pasiūlymas) tikslui nustatyti teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų socialiai teisingą teisėjų valstybinių pensijų dydžio apskaičiavimo tvarką, tačiau nepritarti siūlomai teisinio reguliavimo priemonei dėl Nutarimo projekte išvardytų priežasčių.

Administracija, susipažinusi su Nutarimo projektu, pažymi, kad palaiko 2022 m. birželio 27 d. rašte 4R-1022-(1.13.Mr) „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto Nr. 22-9538“ išdėstytą poziciją, kad, sprendžiant teisėjų, kurie dėl sveikatos būklės negali eiti pareigų, socialinių garantijų įtvirtinimo klausimus, neturėtų būti remiamasi argumentu, jog teisėjų valstybinių pensijų teisinis reguliavimas bus peržiūrimas sistemiškai tobulinant valstybinių pensijų sistemą, t. y. vykdant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmus, kaip yra nurodoma ir pateiktame derinti Nutarimo projekte.

Kaip ne kartą buvo pažymėta Administracijos ir Teisėjų tarybos teiktuose raštuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (Teisėjų tarybos 2022 m. vasario 4 d. raštas Nr. 36P-13-(7.1.10. Mr), Administracijos 2021 m. balandžio 21 d. raštas Nr. 4R-567- (6.6) ir kt.), teisėjo socialinės (materialinės) garantijos yra iš Konstitucijos kylančio teisėjo nepriklausomumo principo sudėtinė dalis, ir įstatymų leidėjas turi nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų teisėjo ir teismų nepriklausomumą, *inter alia* teisėjo socialines (materialines) garantijas ne tik teisėjui einant pareigas, bet ir nutrūkus jo įgaliojimams; teisėjo socialinės (materialinės) garantijos nutrūkus jo įgaliojimams turi būti realios, o ne vien nominalios (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimas, 2015 m. sausio 14 d. sprendimas).

Šiuo metu teisėjai, kaip viena iš valstybines pensijas gaunančių grupių, yra be pagrindo diskriminuojami, t. y. teisėjai dėl pablogėjusios sveikatos būklės ar susirgę nepagydoma ar kita ilgalaikė liga, kliudančia eiti teisėjo pareigas, neturi teisės aktuose nustatytų tokių socialinių garantijų, kokias turi kiti valstybinių pensijų gavėjai, pavyzdžiui, pareigūnų ir karių valstybinių pensijų gavėjai. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, aptariamą diskriminacinę klaidą ištaisantis teisinio

LIETUVOS
TEISMAI

reguliavimo pokyčiai turėtų būti vykdomi kaip įmanoma operatyviau, jų neatidedant. Manytina, kad Nutarimo projekto nuostatos, kuriomis teisinio reguliavimo pokyčių apskritai siūloma nesvarstyti, laikytinos nesuderinamomis su konstitucine doktrina.

Pažymėtina, kad teisėjų valstybinių pensijų apskaičiavimo mechanizmo tobulinimas (tiek apskritai, tiek ir dėl teisėjų, kurie negali eiti teisėjo pareigų dėl pablogėjusios sveikatos būklės ar susirgę nepagydoma ar kita ilgalaike liga), be kita ko, išdėstytas ir teikiamame Lietuvos Respublikos Seimo narių Pasiūlyme, aptariamame kontekste laikytinas išvestiniu klausimu, kuris galėtų būti sprendžiamas ateityje išsamiai ir sistemiškai įvertinus visus aktualius aspektus (teisinius, ekonominius, finansinius ir kt.). Be to, primintina, kad dėl Pasiūlyme pateikto siūlomo naujo teisėjų valstybinės pensijos apskaičiavimo mechanizmo praktinio įgyvendinimo galimų sunkumų ir tam tikrų teisinių trūkumų Teisėjų taryba 2022 m. gegužės 10 d. rašte Nr. 36P-60-(7.1.10. Mr) „Dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 7 straipsnio pakeitimo“ teikė išsamią poziciją, kurią palaiko ir Administracija.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Seimas po svarstymo 2022 m. balandžio 12 d. posėdyje pritarė Teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-285(2) (toliau – Įstatymo projektas) (už balsavo 115 Seimo narių, prieš – 0 ir 5 Seimo nariai susilaikė), kuriuo siūloma nustatyti, kad teisė gauti teisėjų valstybinę pensiją įgyjama ir tais atvejais, kai asmenys yra atleisti iš teisėjo pareigų dėl sveikatos būklės, kai suserga nepagydoma ar kita ilgalaike liga, kliudančia eiti teisėjo pareigas. Taigi Pasiūlymo svarstymas neturėtų nepagrįstai vilkinti ar, juo labiau, apskritai nutraukti, tolimesnę paties Įstatymo projekto priėmimo procedūrą.

Apibendrinus tai, kad išdėstyta, Administracija nepritaria Nutarimo projektui ir dar kartą ragina įstatymų leidėją kaip įmanoma greičiau spręsti klausimą dėl teisėjų, nebegalinčių eiti pareigų dėl sveikatos būklės, teisės į valstybinę pensiją įgyvendinimo.

Direktorė

Natalija Kaminskienė